

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
PL 1, 13035 AVI
kirjaamo.etela@avi.fi

Malmin lentoaseman ystävät ry
Helsinki-Malmin lentoasema, 00700 Helsinki
info@malmiairport.fi

Vesilain vastainen toiminta Malmin lentokentän lumenvastaanottoaikan rakentamisessa

1. Johdanto

Tämä täydennys koskee Malmin lentokentän lumenvastaanottoaikan rakentamisessa ilmeneviä vesilain vastaisia rikkomuksia ja riskejä. Esitämme syyt, joiden vuoksi aluehallintoviraston tulee määrätä rakennustyöt keskeytettäväksi ja edellyttää hankkeelta vesilain mukaista lupaa.

2. Maaperän pilaantuneisuus

Vuonna 2019 laaditussa Malmin lentokentän maaperän pilaantuneisuustutkimuksessa (Ramboll 15.11.2019) [1] löytyi lumenvastaanottoaikan alueelta otetuista kaikista neljästä tutkimuspisteestä kynnysarvot ylittäviä pitoisuuksia arseenia, vanadiinia, nikkeliä ja elohopeaa:

Piste	Syvyys	Havainto (mg/kg)	Kynnysarvo mg/kg (VNA 214/2007)
KK120	0–0,3 m	Arseeni 5,32	5
KK120	0,3–1,0 m	Arseeni 15,5; vanadiini 107	5; 100
KK121	0–0,4 m	Arseeni 7,15	5
KK121	0,4–1,0 m	Arseeni 8,51; elohopea 0,68	5; 0,5
KK122	0–0,2 m	Arseeni 8,16	5
KK122	0,2–1,0 m	Arseeni 5,29	5
RF310	0–0,5 m	Arseeni 11; nikkeli 52; vanadiini 120	5; 50; 100

Rambollin raportissa todetaan, että arseeni

- sitoutuu saveen ja orgaaniseen ainekseen vain hapettomissa olosuhteissa
- muuttuu liukoiseksi, kun savikerrosta rikotaan ja maa joutuu hapelle alttiiksi
- kulkeutuu veden mukana vesistöihin ja kertyy vesieliöstöön
- on erittäin myrkyllistä kaloille ja vesieliöille pieninäkin pitoisuuksina.

Lokakuussa 2025 alkaneet lumenvastaanottoaikaan rakennustyöt rikkovat nimenomaan näitä arseenia ja muita myrkyllisiä aineita sisältäviä maakerroksia ja alueen pohjavesikerrostumia. Alueella tehdään parhaillaan paalutusta neljän paalujuntan voimin maaperä- ja pohjavesikerrosten läpi.

Rambollin lupatarpeen arviointipyyntöissä 24.8.2021 [2] liitteissä 6 ja 7 esitetään lumenvastaanottoaikaan tekniset suunnitelmat:

- pintamaan poisto
- tasaus
- savikerroksen muotoilu
- massansiirrot
- pohjarakenteiden upotus savimaahan
- ojien ja pintavesialtaiden rakentaminen

Kaikki nämä toimet lisäävät maaperästä todettujen myrkyjen liukenemistä ja kulkeutumista, mutta mitään täsmällistä arviota päästöistä tai niiden vaikutuksista ei esitetä, vaan ne kuitataan yhdellä sanalla (“ei” tai “ehkä” toteutustavasta riippuen). ELY-keskuksen tietoon ei ole saatettu lumenvastaanottoalueen maaperän todennettua pilaantuneisuutta. Vain koko lentokenttäalueen paikoittaiset pilaantuneisuushavainnot mainitaan ylimalkaisella tasolla arviointipyyntönsivulla 3/6.

3. Vaikutukset vesilain näkökulmasta

Todennetusti pilaantuneen maaperän ja sen alla olevien pohjavesikerrostumien häiritseminen on vesitalousuhanke (VL 3:2 §), jolle olisi tarvittu lupa ennen töiden aloittamista.

Rakennustöistä aiheutuu välitön vesilain vastaisen seurauksen vaara, koska arseeni ja muut maaperästä mitatut myrkyt vapautuvat herkästi hule- ja pohjaveteen maaperäkerrosten rikkomisen seurauksena. Alueen hulevedet valuvat suoraan Longinojaan, joka on erittäin uhanalaisen meritaimenen lisääntymisalue, ja sen kautta Vantaajoen Natura-alueelle. Näin ollen vesilain 3 luvun 2 § mukainen lupavelvollisuus täyttyy.

4. ELY-keskuksen lausunto luvantarpeesta

ELY-keskuksen lausunto 8.10.2021 [3] ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaisten lupien tarpeettomuudesta ”ennalta arvioiden” annettiin puutteellisen ja ylimalkaisen aineiston perusteella, eikä se sido aluehallintovirastoa. Lausunnon antamisen aikaan ELY-keskuksella ei ollut tietoa suunnitellun lumenvastaanottoalueen maaperän mittauksin todennetusta pilaantuneisuudesta.

Vesilaki ei tunne menettelyä, jossa lausunto voisi poistaa lupavelvollisuuden tai jossa lausunto sitoisi lupaviranomaista. ELY:n lausunto ei ole päätös, ennakkoratkaisu eikä toimivaltaisen viranomaisen lupaharkinta. ELY-keskus toteaa lausunnossaan itse, ettei lausunto perustu kattavaan ympäristöselvitykseen: ”Tiedot ovat olleet osin varsin yleisellä tasolla [...] lupatarvetta on arvioitu yleisellä tasolla.”

Julkisen vallan velvoitteet (PL 20 §, hyvän hallinnon periaate) edellyttävät, että kun uutta olennaista tietoa hankkeeseen liittyvästä riskistä ilmenee, lupavelvollisuus on arvioitava uudelleen.

Aiemmassa oikeuskäytännössä edellytetään myös varovaisuusperiaatteen noudattamista luvantarpeen arvioinnissa ja luvan myöntämisessä, esimerkkinä Vaasan hallinto-oikeuden päätös 5.12.2003 03/0261/3.

5. Hallintopakon edellytykset

Lumenvastaanottoaikan luvantarvetta ei ole arvioitu asianmukaisesti [3], vaan vain ylimalkaisen, kaikki alueen tilapäistoiminnot niputtavan teknillisen dokumentin [2] pohjalta ja ilman tietoa lumenvastaanottoaikan maaperän todennetusta pilaantuneisuudesta [1]. Vesilain 14 luvun 4 §:n mukaiset hallintopakon edellytykset täyttyvät.

Lumenvastaanottoaikan rakentaminen ilman vesilain mukaista lupaa ja pilaantuneen maaperän paalutus ja muu häirintä laajan pohjavesiesiintymän yhteydessä valuma-alueen hulevedet keräävän taimenpuron yläjuoksulla muodostavat välittömän vesilain vastaisen haitan, joka on esim. pohjavesiesiintymän laadun osalta peruuttamaton.

Aluehallintovirastolla on sekä toimivalta että velvollisuus määrätä rakennustyöt keskeytettäväksi ja velvoittaa Helsingin kaupunki hakemaan vesilain mukaista lupaa.

6. Vaatimukset

Vaadimme, että

- 1) Helsingin kaupunki määrätään keskeyttämään lumenvastaanottoaikan rakentaminen välittömästi.
- 2) Mikäli Helsingin kaupunki aikoo jatkaa hanketta, se veloitetaan hakemaan sille vesilain 3 luvun mukaista lupaa.
- 3) Mikäli Helsingin kaupunki aikoo jatkaa hanketta, se veloitetaan laatimaan pilaantuneen maaperän käsittely- ja riskinhallintasuunnitelma.

4) Helsingin kaupunki veloitetaan selvittämään myös hankkeen tähänastiset vaikutukset.

5) Helsingin kaupunki veloitetaan ennallistamaan tuhottu niittykasvillisuuskerros myrkyllisten aineiden hulevesiin huuhtoutumisen vähentämiseksi.

Hankkeella on vaikutusta pohjaveden laatuun ja virtaukseen sekä Longinojan ja Vantaajoen Natura-alueen vedenlaatuun. Mikäli kaupunki aikoo jatkaa hanketta, sen vaikutukset tulee varovaisuusperiaatteen mukaisesti arvioida huolellisesti etukäteen, sillä todennäköiset seuraukset ovat peruuttamattomia.

Pyydämme, että AVI käsittelee tämän täydennyksen kiireellisenä, koska pilaantuneeksi todennetun maaperän paalutus ja muu häirintä ilman asianmukaista lupaa aiheuttaa päivittäin kasvavan ympäristöriskin.

Helsingissä 28.11.2025

Håkan Lövdahl, puheenjohtaja
Malmin lentoaseman ystävät ry
info@malmiairport.fi

Liitteet

[1] Ramboll Finland Oy, tutkimusraportti 15.11.2019: Malmin lentoaseman kaavarungon alue: maaperän pilaantuneisuustutkimus ja sulfidimaakartoitus.

[2] Ramboll Finland Oy 24.8.2021: Lausuntopyyntö luvantarpeesta: Malmin entisen lentokenttäalueen tilapäiset toiminnot.

[3] Uudenmaan ELY-keskus 8.10.2021: Lausunto Malmin lentokenttäalueen tilapäistoimintojen lupatarpeesta, UUDELY/8963/2021.